

Valdštejn i Rumplicimpracmr

Název emise: EUROPA: Hrad a zámek Frýdlant

Den vydání: 3. května 2017

Hodnota: 32 Kč – č. 922 (ČP)

Výtvarný návrh: Jan Kavan

Rytec: Václav Fajt

Rozměr známky, obrazu: 33 x 33 mm

Tisk: Poštovní tiskárna cenin, Praha

Druh tisku: OTr+HT

Tisková forma: PL 6; **Papír:** fl-an2

Náklad: 120 tis.

FDC: OTP; v barvě tmavě hnědé; **Tisk:** PTC Praha

Náklad FDC: 3.500

vedlo České království v roce 1623 k bankrotu (a ožebračilo prakticky všechny jeho obyvatele, samozřejmě s výjimkou členů konsorcia, k nimž vedle Valdštejna patřil například Karel z Lichtenštejna, kteří na něm naopak závratně zbohatli). Albrecht byl nakonec tak mocný, že se ho začal obávat sám císař, který ho – jak známo – nechal za-

vraždit v Chebu.

Historická postava evropského formátu i Werichův výlet do říše pohádek, a k tomu spoustu dalšího, to všechno můžeme vztáhnout k hradu a zámku Frýdlant v Čechách. Bližší místopisné určení uvádím proto, že u nás máme Frýdlanty hned tři: na Liberecku (to je ten, co nás dnes zajímá), na Frýdecko-Místecku (k jehož názvu patří *nad Ostravicí*), a konečně *nad Moravicí* v okrese Bruntál, ale ten byl v roce 1950 přejmenován na Břidličnou, a tak jej pod původním názvem znají hlavně místní, a pak samozřejmě filatelisti zabývající se poštovní historií.

Když se řekne Frýdlant, hned se nám vybaví jméno Valdštejn. O tom jsme se učili všichni, na základní škole mu v dějepisu bylo vyhrazeno pár řádek v kapitole o bouřlivých dobách stavovského povstání a následující třicetileté války, v jejíž první polovině byl Albrecht z Valdštejna (1583-1634) přední postavou. Jeho osudy by mohly být – a také nejspíše byly – předlohou pro dobrodružný film. Kluk ze zchudlé českobratrské šlechtické rodiny, jemuž v deseti umřela maminka a ve dvanácti otec, se životem zpočátku protloukal všelijak. Jako sedmnáctiletého ho pro rvačky vyhodili ze školy, dostal se i do vězení, neměl peníze, zaměštrání ani perspektivu, prostě na žádnou zářivou kariéru to rozhodně nevypadalo. Do toho mu umřel i poručník, švagr jeho matky, a tak se mladý Albrecht vydal na několikaseté cesty po Evropě. A protože byl inteligentní a bystrý, naučil se přitom několik řečí, seznámil se s vynikajícími osobnostmi té doby, začal se zabývat astronomií a s ní spjatou astrologií, a v neposlední řadě si zamiloval Itálii s její skvostnou architekturou. Ve svých jedenadvaceti letech se nechal najmout do armády, kde sice nezačínal jako prostý voják, ale hodnost praporečkáře měla k pozdějšímu generalissimovi nepředstavitelně daleko. Mimo chodem, tuhle hodnost – znamenající v podstatě Nejvyšší generál, tedy vyšší, než maršál – v Rakouské monarchii a vůbec ve Svaté říši římské zavedli poprvé právě pro Valdštejna, a to v roce 1625, tedy po pouhých dvaceti letech jeho vojákování, a to mu bylo dvačtyřicet. Za tu dobu to z chudého nižšího šlechtice dotáhli na vévodu – dokonce trojnásobného, dvojnásobného knížete a jednoho z největších boháčů své doby. Ten vzestup lemovaly úklady, dvorní intriky, měnění stran i vyznání, loupeže a rabování, oslnivá vítězství, sňatky pro peníze a vliv, a taky účast na mincovním konsorciu, které při-

Ale abychom se vrátili k Frýdlantu. Ten byl v té době státem ve státě, Frýdlantské vévodství bylo vyjmuté ze Zemských desek Českého království, Valdštejn tu razil vlastní mince, měl právo povyšoval do šlechtického stavu, chystal se zřídit biskupství, univerzitu, a dokonce vlastní sněm. O jeho povaze a velkých cílech svědčí heslo, které si pro sebe zvolil: *Navzdory závisti!* Ale, jak jsme si ukázali, žádný strom neroste do nebe, a tak jeho závatná kariéra skončila 25. února (což je datum, které má víc mrazivých souvislostí!) roku 1634, po ráně halapartnou (přesněji *partyzánou*). Bylo mu pouhých padesát let...

Po Valdštejnově smrti císař většinu jeho majetku zkonfiskoval a rozděl drobné šlechtě z ciziny, zejména vojákům, a historici uvádějí, že šlo o ještě rozsáhlejší a pro zemi zhubnější přerozdělení majetku, než tomu bylo po konfiskacích pobělohorských. Frýdlant, založený v první polovině 13. století, spolu s přilehlým panstvím připadl jednomu ze spiklenců proti Valdštejnovi, generálu Gallasovi, což byl pro něj a jeho rod úžasný vzestup – z chudého štyrského šlechtice se vyšvihl mezi nejmocnější osobnosti v zemi. Gallasové a později Clam-Gallasové hrad vlastnili více než tři století, až do roku 1945, kdy jim byl zkonfiskován. Nyní je státním hradem a zámek, což na jeho provozu mnoho nezměnilo – návštěvníkům byl totiž přístupný už od roku 1801, kdy se stal vlastně prvním hradním muzeem ve střední Evropě.

K rodu jeho nejznámějšího vlastníka, Valdštejnům, ještě rozkošná historka. Po roce 1634 jim z majetku zůstal jen zlomek, mimo jiné i Valdštejnský palác v Praze, ve kterém ještě za první republiky bydlela stará paní hraběnka Valdštejnová (tehdy samozřejmě už *byvalá* hraběnka). Zdeněk Sternberg zachytil několik jejích výroků, z nich jeden z doby po 15. březnu 1939, kdy Prahu okupovali nacisté. Tehdy se prý zamyslela a povídá: „*No, to je hrozný, ty Němci, už jsou zase v Praze. Já jsem koukala z okna a víte, co je zajímavé, že v šestašedesátém přišli od Malostranského náměstí a teď přijeli z Klárova*“. Jednouše si ještě pamatovala bitvu u Hradce Králové v roce 1866 a Prusy v Praze. Nakonec zemřela 30. prosince 1955, ve svých 104 letech. Ještě v tom roce je zachycena na fotografii s cigaretou...

Známká s frýdlantským hradem a zámekem se mi líbí. Má krásný a pro svou kompozici velmi vhodný čtvercový formát, je dostatečně – ale ne zbytečně – velká, obraz,

nápisy i nominální hodnota jsou umístěny vyváženě, vlastní kresba (a s ní rytina) je jednoduchá, bez ozdobček a zbytečných detailů, v obloze je vtipně zakomponován historizující ornament odkazující na sgrafitovou výzdobu zámeckých zdí. K tisku byl použit rotační ocelotisk kombinovaný s hlubotiskem, který v tomto případě až překvapivě věrně vyvolává dojem luxusnějšího tisku z plochých desek. Známkou působí vzdušně, čistě a svěže, a bylo by hezké, kdyby naznačila směr, jímž by se naše známková tvorba měla ubírat. Škoda jen, že nominální hodnota nebyla zvolena na základní sazbu 16 korun, což by jistě uvítali návštěvníci frýdlantského výběžku i samotných zobrazených památek, pro odesílání pohlednic z výletů a dovolených. (Při použití této méně finančně náročné tiskové techniky by to bylo více namístě, než zvolených 32 Kč.)

Obálka dne vydání je rovněž zdařilá, kombinace podrobnější (uprostřed) a jednodušší (na okrajích) kresby – a tím i rytiny – v kresebné výzdobě je nápaditá, motiv sgrafit na zdech zámku ji dobře propojuje se známkou, stejně jako použitá hnědá barva. Hezké je i razítko, jemné a přitom čitelné, u něž mě dokonce na první pohled zaujala hnědá barva otisku, což jsem považoval za zdařilou inovaci. Pak se ale ukázalo, že jde jen o dojem, který vytváří nažloutlý papír obálky, kterou jsem prohlížel večer, ve žlutém světle stolní lampy; přesto mě

přivedl na myšlenku, že by nebylo špatné s barvami razítek na FDC trochu experimentovat a více je tak zapojit do celkové kompozice.

Shrnuto a podrženo: MPO, ČP, PTC a samozřejmě Kaván a Fajt – dobrá práce!

PS: A ten Rumpclimprcamp v titulku? Tak se jmenuje pohádka podle předlohy Jana Wericha, na kterou se můžete podívat na internetu – a stačí zadat její název do vyhledavače. Je z roku 1997 a uvidíte v ní Bohdalovou, Satinského a řadu dalších známých herců, a samozřejmě taky frýdlantský zámek a hrad, nyní tak zdařile zobrazený na nové známce.

